

2023-10-25

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: UBN-2023-00178

Medborgarförslag – Gällande area per elev i skolmiljöer *Inkom den 17 maj 2023*

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden avslår medborgarens förslag om

1. att utbildningsnämnden tillser att korrekta och jämförbara nyckeltal/riktlinjer för area (LOA) per elev i inomhusmiljö tas fram. Orsaken är att det redan finns arbetsrutiner och vägledande dokument vid nyproduktion som bedöms fungera väl.
2. att utbildningsnämnden tar fram rutiner för uppföljning av rektors efterlevnad av riktlinjer för yta per elev i inomhusmiljö. Orsaken är att det inte ingår i utbildningsnämndens roll att ställa specifika krav på storleken på förskolors och skolors lokaler.
3. att utbildningsnämnden tar fram rutiner för uppföljning av rektors efterlevnad av riktlinjer för yta per elev i utomhusmiljö. Orsaken är att det inte ingår i utbildningsnämndens roll att ställa specifika krav på storlek och användning av förskolors och skolors utomhusmiljö.
4. att varje skolas friyta eller "area för lek" per elev i utomhusmiljö förs in i Jämföraren av Nackas verksamheter inom förskolor och skolor. Orsaken är att måttet inte bedöms vara lämpligt att hantera i Jämföraren.
5. att varje skolas area per elev i inomhusmiljö förs in i Jämföraren av Nackas verksamheter inom förskolor och skolor. Orsaken är att måttet inte bedöms vara lämpligt att hantera i Jämföraren.

Sammanfattning av ärendet

I medborgarförslaget föreslås att uppgifter om friytor, area för lek per elev i utomhusmiljö samt area per elev i inomhusmiljö ska föras in i Jämföraren på kommunens webbsida. Dessa mått anses dock inte lämpliga att mått publicera där då det bland annat finns svårigheter att kvalitetssäkra uppgifterna.

Vidare föreslås att utbildningsnämnden ska ta fram rutiner för uppföljning av rektorers efterlevnad av riktlinjer för yta per elev i utomhusmiljö respektive utomhusmiljö. Det är inte lämpligt, då det inte ingår i utbildningsnämndens roll att ställa specifika krav på storleken på förskolors och skolors lokaler. Rektor planerar verksamheten på förskolor och skolor.

I medborgarförslaget föreslås också att korrekta och jämförbara nyckeltal/riktlinjer för area (LOA) per elev i inomhusmiljö tas fram. Det finns redan arbetsrutiner och vägledande dokument vid nyproduktion som enheterna inom stadsbyggnadsprocessen bedömer fungerar väl.

Förslagen i medborgarförslaget

Medborgarens förslag innebär

1. att utbildningsnämnden tillser att korrekta och jämförbara nyckeltal/riktlinjer för area (LOA) per elev i inomhusmiljö tas fram
2. att utbildningsnämnden tar fram rutiner för uppföljning av rektors efterlevnad av riktlinjer för yta per elev i inomhusmiljö
3. att utbildningsnämnden tar fram rutiner för uppföljning av rektors efterlevnad av riktlinjer för yta per elev i utomhusmiljö
4. att varje skolas friyta eller "area för lek" per elev i utomhusmiljö förs in i Jämföraren av Nackas verksamheter inom förskolor och skolor
5. att varje skolas area per elev i inomhusmiljö förs in i Jämföraren av Nackas verksamheter inom förskolor och skolor

Enhetens utredning och bedömning

Utbildningsenheten har utrett medborgarförslaget. Flera enheter inom stadsbyggnadsprocessen samt Valfärd skola, huvudman för de kommunala förskolorna och skolorna i Nacka, har bidragit med underlag till utbildningsenhetens svar. Varje förslag kommenteras nedan.

Korrekta och jämförbara nyckeltal/riktlinjer för lokalarea (LOA) per elev i inomhusmiljö

Utbildningsnämndens roll handlar om att visa på behov och verka för att det finns tillräckligt med platser i förskola och skola, men inte ställa specifika krav på lokaler för förskola och skola. Att ta fram nyckeltal och riktlinjer för area per elev i inomhusmiljö ligger alltså inte inom utbildningsnämndens område.

De generella lokalprogrammen och lokalförteckningarna styr vilka typer som ska finnas, hur stora de ska vara och hur många personer som varje rum maximalt ska innehålla med hänsyn till yta, ventilation med mera. De styr även hur olika funktioner bör vara placerade i förhållande till varandra.

För varje projekt måste projektspecifika program tas fram där skolans planerade storlek och verksamhet bestäms i detalj. Hänsyn tas till vilka årskurser som är aktuella, antal klasser per årskurs, elever per klass, specialklasser, eventuellt samutnyttjande och så vidare. Utifrån detta görs beläggningsberäkningar för alla rumstyper och avstämning görs

med preliminära schemaläggningar. Utifrån det görs en lokalförteckning med antal rum och NTA-ytor, (nettoyta för varje enskilt rum). Hänsyn tas även till om det finns intilliggande verksamheter som det går att samnyttja funktioner och lokaler med för att få det hela mer yteffektivt. När detta sedan ska omvandlas till lokalarea (LOA) läggs ytor till för korridorer, trapphus, delar av schakt med mera. Hur stora dessa ytor blir beror på planlösningen. Dessa arbetsrutiner och vägledande dokument bedöms fungera väl av enheterna inom stadsbyggnadsprocessen.

Rutiner för uppföljning av rektors efterlevnad av riktlinjer för yta per elev i inomhusmiljö samt utomhusmiljö

Dokumenterna ”Generellt lokalprogram skola” och ”Generellt utemiljöprogram förskola skola” är dokument som ingår i fastighetsprocessen. Dokumenten syftar till att användas som hjälpmedel och stöd i arbetet vid ny- och tillbyggnad av förskolor och skolor i Nacka kommun. De ska även fungera som underlag i tidiga stadsplaneringsskeden. Dokumentens innehåll och hur de ska utformas beslutas i styrgrupp som leds av fastighetschefen tillsammans med representanter från fastighetsenheten, Valfärd skola samt kultur- och fritidsenheten. För varje enskilt projekt upprättas projektspecifika program baserat på den beställning som fastighetsenheten erhåller från Valfärd skola. Fastighetsenheten ansvarar för att det finns ändamålsenliga lokaler för skol- och förskoleverksamhet och de anser att de dokument som idag finns fungerar som bra stöd i detta arbete.

Vid tidpunkten då en ny förskola eller skola står klar att tas i bruk så är det rektor som har ansvar för hur verksamheten ska bedrivas i förskolan eller skolan. Rektor har då mycket små möjligheter att påverka nyckeltalen som berör hur stor den genomsnittliga friytan är per barn eller elev eller inomhus-area per barn eller elev. Den fria ytorna eller inomhusyta som finns är helt enkelt den som finns. Däremot kan verksamheten planeras så att utevistelse/raster förläggs olika för att det inte ska bli så många barn/elever på gården samtidigt eller inomhus samtidigt. Det är en fråga för rektor att säkerställa att ytorna används på ett adekvat sätt i verksamheten.

Utbildningsnämndens roll handlar om att visa på behov av platser i förskolor och skolor och verka för att det finns platser, men inte att ställa specifika krav gällande storleken på lokaler för förskola och skola. Därför bör Utbildningsnämndens uppföljning genom tillsyn/insyn av förskolor inte heller framöver följa upp hur rektor efterlever eventuella riktlinjer för vilken yta som finns för barnen. Utbildningsnämndens tillsyn och insyn utgår ifrån skollagens krav, som när det gäller lokaler anger att de ska vara ändamålsenliga, och de auktorisationsvillkor som kommunen har beslutat om. Då det gäller skolor så är det Skolinspektionen som ansvarar för tillsyn.

Uppgifter om area per elev i Jämföraren

I Jämföraren på Nacka kommuns webbsida visas information som bygger på fakta utifrån nationella data, enkätresultat från föräldra- och elevenkäter samt betygsstatistik. Det är data som kommunen har tagit fram och därför kan säkerställa att uppgifterna stämmer.

I Nacka kommun finns det 98 förskolor och 24 grundskolor som bedrivs av totalt 60 huvudmän. Verksamheterna bedrivs i kommunal eller fristående regi i kommunens lokaler eller i privatägda lokaler. I de fall fristående förskolor och skolor hyr av privata ägare så är efterfrågade uppgifter om area per barn sådant som inte kommunen har tillgång till.

Om förskolorna och skolorna ska uppmanas att lämna information på Jämföraren så måste det bygga på frivillighet. Det är oklart vilken typ av uppgift som då ska lämnas. Uppgifterna skulle kunna ges utifrån hur många barn eller elever som förskolan eller skolan tekniskt kan ha utifrån vad som lokalerna är godkända för eller utifrån verkligt antal inskrivna barn eller elever för varje läsår. Om uppgifter om varje förskolas och skolas friyta per elev eller area per elev i inomhusmiljö ska läggas in i Jämföraren så behöver rektor redovisa dessa uppgifter till utbildningsenheten. Utbildningsenheten har dock svårt att kvalitetssäkra att friytan per elev är korrekt angiven. Svårigheter att kvalitetssäkra frivilligt inlagda uppgifter talar emot att uppgifterna ska publiceras på Jämföraren. En annan nackdel är att det inte är säkert att alla rektorer kan eller vill uppge dessa uppgifter vilket kan medföra att det blir svårt för vårdnadshavare att göra jämförelser.

Det är också svårt att bedöma lokalernas kvalitet baserat på ett nyckeltal som LOA. Hänsyn behöver tas till vilken verksamhet som bedrivs, hur den schemaläggs, lokalernas utformning, tillgång till andra lokaler/samnyttjande med mera. För lokalernas kvalitet är också tillgång till dagsljus, bullernivåer och ventilation mycket viktiga faktorer. Om en förskola eller skola ligger nära park- och naturområden så kan en enhet med liten gårdsyta ändå ha god tillgång till bra utevistelse med hög kvalitet.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut innebär inte några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Utgångspunkten är att vårdnadshavare och elever ska ha tillgång till relevanta och kvalitetssäkrade uppgifter i Jämföraren för att kunna välja mellan olika förskolor och skolor utifrån fakta. Det är viktigt att förskolor och skolor planeras för att barn ska få ändamålsenliga lokaler och gårdar. De dokument som idag används som stöd i detta arbete anses väl fungerande.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad den 25 oktober 2023

Bilaga Medborgarförslag

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Annika Lotterberg
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten